Akkreditering

– kvalitetssikring og udvikling af uddannelser

ACE Denmark

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT

Akkreditering
– kvalitetssikring og udvikling af uddannelser
© ACE Denmark / EVA, Danmarks Evalueringsinstitut, august 2012
Citat med kildeangivelse er tilladt
Version: 1
Sprog: Dansk
Redaktion: ACE Denmark / Danmarks Evalueringsinstitut
Design: enteneller a/s
Tryk: Cronografisk
www.acedenmark.dk
www.eva.dk

Indholdsfortegnelse

Forord 5

1 Hvad er ekstern kvalitetssikring? 6

2 Internationale standarder med fokus på kvalitetssikring og udvikling 8

3 Hvad kendetegner et velfungerende internt kvalitetsarbejde? 10

4 Hvordan finder den eksterne kvalitetssikring sted? 12

5 Hvordan fører den eksterne kvalitetssikring til læring? 14

6 Hvordan bidrager ekstern kvalitetssikring i praksis til uddannelseskvalitet? 16

Bilag: Begreber 18

Forord

Fremtidens eksterne kvalitetssikring af det videregående uddannelsesområde er til debat. Med denne publikation sætter vi fokus på, hvordan ekstern kvalitetssikring kan bidrage til at fremme uddannelsesinstitutionernes arbejde med at sikre og udvikle kvaliteten af uddannelserne. Vi håber, at publikationen kan være et oplysende bidrag i den aktuelle debat.

Der er ingen tvivl om, at en velfungerende sektor med videregående uddannelser af høj kvalitet er afgørende for, at Danmark kan stå stærkt i den internationale konkurrence.

Derfor er det også nødvendigt, at man både på uddannelsesinstitutionerne og fra centralt hold stiller sig spørgsmålet: Hvordan kan vi blive bedre? Hvordan kan vi udvikle uddannelserne, så de til enhver tid er relevante i forhold til samfundets og arbejdsmarkedets behov? Og hvordan sikrer vi os, at uddannelserne tilrettelægges og gennemføres, så de lever op til de højeste internationale standarder og med høj kvalitet?

Her kommer den eksterne kvalitetssikring af uddannelserne ind i billedet. Den har to formål: at medvirke til at sikre uddannelsernes kvalitet, og at stimulere udvikling på uddannelsesinstitutionerne.

I denne publikation beskriver vi, hvordan ekstern kvalitetssikring ved hjælp af forskellige metoder og tilgange kan understøtte disse to formål.

Vi sætter særlig fokus på, hvordan udvikling kan fremmes ved hjælp af såkaldte institutionsakkrediteringer. Denne type kvalitetssikring går kort fortalt ud på, at det er uddannelsesinstitutionernes eget kvalitetsarbejde, der vurderes. En anden og væsentlig tilgang til ekstern kvalitetssikring er at gennemføre tværgående evalueringer, som sætter spot på særligt udvalgte temaer eller problemfelter for konkrete uddannelser. Erfaringen viser, at det giver god mening at anvende de forskellige tilgange sideløbende.

God læselyst!

Anette Dørge Jessen
Direktør, ACE Denmark

Agi Csonka
Direktør, Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)

1. Hvad er ekstern kvalitetssikring?

Ekstern kvalitetssikring er en vurdering af uddannelsernes kvalitet og/eller uddannelsesinstitutionernes kvalitetsarbejde, som foretages af et uafhængigt kvalitetssikringsinstitut. Den eksterne kvalitetssikring skal sikre, at uddannelsesinstitutionerne leverer uddannelser, som imødekommer samfundets, aftagernes og de studerendes behov for kompetencer. Den eksterne kvalitetssikring skal også leve op til internationale standarder og sikre, at danske uddannelsesgrader bliver anerkendt i udlandet.

Der findes en række forskellige former for ekstern kvalitetssikring. Vil man fokusere på kvaliteten af de enkelte uddannelser, kan det ske via uddannelsesakkrediteringer eller tværgående evalueringer af uddannelserne. Vil man i stedet fokusere på institutionernes kvalitetsarbejde på tværs af en organisation, er det institutionsakkrediteringer eller auditeringer, som kan anvendes. I Danmark overvejes det aktuelt at introducere et system med institutionsakkreditering og tværgående evalueringer.

Nedenfor uddybes kendetegnene ved de fire nævnte typer.

Fire kvalitetssikringstyper

AUDITERING	INSTITUTIONS-AKKREDITERING	AKKREDITERING AF UDDANNELSER ELLER AF LOKALE UDBUD	TVÆRGÅENDE EVALUERINGER
En eksternt drevet vurdering af en institutions interne kvalitetssikringsprocesser med henblik på fremadrettet udvikling og opfølgning. Der fokuseres på, hvor godt institutionens procedurer og kvalitetskultur i praksis sikrer kvaliteten af uddannelserne. En auditering baseres på evalueringskriterier, som kan være åbne og/eller blive tilpasset institutionens udviklingsbehov. I forbindelse med en auditering kan der gennemføres dybtgående analyser af særlige spørgsmål eller af enkeltuddannelser ("audit trails") som grundlag for at vurdere kvalitetssikringssystemets effektivitet.	Minder om auditering, men man bruger ofte begrebet institutionsakkreditering, når resultatet af vurderingen leder til at institutionen opnår eller mister bestemte rettigheder, fx til at udbyde eller oprette nye uddannelser. Manglende godkendelse indebærer også, at institutionen i en periode pålægges at arbejde med at udvikle bestemte dele af sit kvalitetsarbejde. Der anvendes typisk faste kriterier, så det herudfra kan afgøres, om institutionen kan opnå de rettigheder, som følger med akkrediteringen. Også i forbindelse med institutionsakkrediteringer gennemføres ofte "audit trails."	Her vurderes kvaliteten af en uddannelse ud fra på forhånd fastlagte kriterier, der bl.a. dækker uddannelsens kvalitet og relevans. Institutionen kan få eller miste rettigheder til at udbyde uddannelsen alt efter resultatet af vurderingen.	En systematisk vurdering af sammenhængen mellem uddannelsernes rammevilkår, organisering og resultater med henblik på udvikling og opfølgning. Tværgående evalueringer kan tage forskellige temaer eller genstandsfelter op efter behov. Metoden er ikke baseret på faste kriterier, men tilpasses problemstillingen og genstandsfeltet, fx institutionernes valg af undervisningsformer eller indsatser for at fastholde de studerende. I forbindelse med tværgående evalueringer er der typisk ikke nogen på forhånd fastlagte konsekvenser, som fx godkendelse/ikke godkendelse af enkeltuddannelser.

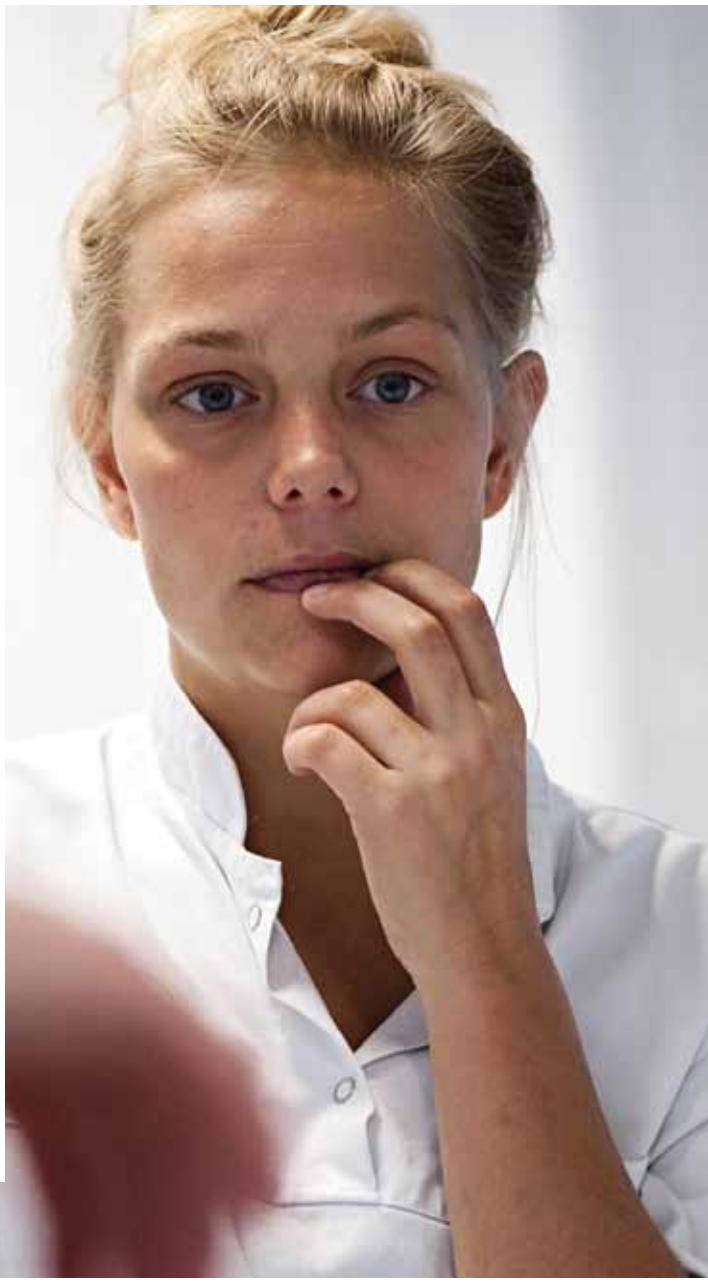
Flere lande kombinerer de eksterne kvalitetssikringsmetoder

De forskellige eksterne kvalitetssikringstyper kan med fordel kombineres, ligesom de enkelte typer kan skræddersys efter nationale målsætninger og behov. I de fleste europæiske lande har man valgt en kombination af tilgange.

I Tyskland har man fx i flere år baseret den eksterne kvalitetssikring på uddannelsesakkrediteringer, men tyske uddannelsesinstitutioner kan nu også blive institutionsakkrediterede. Hvis institutionen opnår en positiv institutionsakkreditering, får den større frihed til selv at stå for kvalitetssikringen af sine uddannelser, uden at disse i samme omfang som ellers bliver underlagt ekstern uddannelsesakkreditering. På den måde er der et incitament for institutionerne til at få en institutionsakkreditering, og der er fokus på både kvaliteten af uddannelserne og effektiviteten af institutionernes kvalitetsarbejde.

I Finland baseres den eksterne kvalitetssikring på auditeringer, som primært har til formål at fremme institutionernes egne evner til at varetage kvalitetsarbejdet. Derudover gennemføres der evalueringer. På den måde ses der i Finland på effektiviteten af institutionernes kvalitetsarbejde og på udvalgte problemstillinger på uddannelsesområdet. I forhold til det tyske system har det finske system meget få formelle foruddefinerede konsekvenser.

Se side 18 for en skematisk gennemgang af forskellige typer ekstern kvalitetssikring.

2. Internationale standarder med fokus på kvalitetssikring og udvikling

Danmark har som led i Bolognaprocessen, der sigter mod at skabe et fælleseuropæisk område for videregående uddannelse, tilsluttet sig de internationale standarder og retningslinjer (ESG'erne) for kvalitetssikring af de videregående uddannelser i Europa. ESG'erne er standarder og retningslinjer for institutionernes kvalitetsarbejde og for, hvordan der skal ske ekstern kvalitetssikring af uddannelser og institutioner. Et bærende princip er, at kvalitetssikringen på institutionerne skal ske løbende, og at den eksterne kvalitetssikring skal varetages af uafhængige kvalitetssikringsinstitutter.

Der er altid et element af kontrol i kvalitetssikring, både i den interne kvalitetssikring på institutionen og i den eksterne kvalitetssikring, hvor et kvalitetssikringsinstitut skriver og offentliggør en rapport om forholdene på institutionen. Det er imidlertid væsentligt at understrege, at der i samspil med kontrolperspektivet også skal finde udvikling sted på de uddannelser og institutioner, som er genstand for den eksterne kvalitetssikring.

Væsentligheden af udviklingsperspektivet ses af nedenstående principper for ekstern kvalitetssikring, som er formuleret af den europæiske institution for kvalitetssikringsinstitutter (ENQA, 2012, Report to Ministers Responsible for Higher Education in the EHEA).

Princip 1:
Ansvaret for kvaliteten af uddannelserne ligger hos uddannelsesinstitutionerne
Dette princip er bærende for organiseringen af det eksterne kvalitetsarbejde. Pointen ved ekstern kvalitetssikring er ikke, at den eksterne kvalitetssikring erstatter institutionens eget kvalitetsarbejde. Det eksterne kvalitetsarbejde skal være med til at understøtte, at institutionerne selv løfter ansvaret for den løbende sikring og forbedring af tilrettelæggelsen og gennemførelsen af uddannelserne.

Princip 2:
Den eksterne kvalitetssikring skal tage udgangspunkt i institutionernes eget kvalitetsarbejde

Den eksterne kvalitetssikring skal vurdere institutionens kvalitetsarbejde på institutionens egne præmisser, dvs. set i forhold til de mål og prioriteringer, som institutionen selv har sat op for kvalitetsarbejdet. Derved skal den eksterne kvalitetssikring også kunne rumme, at der er stor forskel på institutionerne og deres behov og traditioner for kvalitetssikring. Der kan fx være stor forskel på, hvilken kvalitetssikring, der er behov for, alt efter om uddannelsen er baseret på fjernundervisning, inkluderer praktik, indeholder meget projektarbejde etc.. Dette princip skal i praksis ses i sammenhæng med, at der ofte er krav fastsat i lovgivning m.m., som alle institutioner skal leve op til. Den eksterne kvalitetssikring skal derfor se på, om kvalitetsarbejdet både er tilpasset den enkelte institutions behov, og på om det lever op til fastlagte fælles standarder.

Princip 3:
Den eksterne kvalitetssikring skal have et udviklingsperspektiv

Det skal i alle led af den eksterne kvalitetssikring nøje overvejes, hvordan udviklingsperspektivet kan fremmes, samtidig med, at der altid vil være et kontrolelement forbundet med, at der skrives og offentliggøres en ekstern rapport om kvalitetsarbejdet på institutionen. Kontrolelementet vil dog ikke nødvendigvis hindre udvikling – snarere tværtimod. Hvis den eksterne kvalitetssikring fx peger på, at der er områder institutionen bør tage bedre hånd om, vil institutionen muligvis opleve dette som en kritik og kontrol. Men samtidig er det med til at skabe udvikling, fordi der bliver skabt opmærksomhed om problemerne, og institutionen vil være motiveret for at skabe forbedringer og finde nye løsninger, der stimulerer og fremmer udvikling på institutionen.

LÆS MERE I:

- ENQA, 2012, Report to ministers responsible for higher education in the EHEA.
- ESG'erne (kan downloades fra www.enqa.eu under publications).

3. Hvad kendetegner et velfungerende internt kvalitetsarbejde?

Institutionsakkreditering skal vurdere, hvor velfungerende og dermed effektivt den enkelte institutions interne kvalitetsarbejde er organiseret. I dette kapitel ser vi nærmere på, hvad der kendetegner et godt internt kvalitetsarbejde. Kvalitetsarbejde forstås i denne sammenhæng som en institutions tiltag for at sikre og udvikle kvaliteten af dens uddannelser og resultater

Et velfungerende internt kvalitetsarbejde fokuserer både på uddannelsernes mål og indhold, og på tilrettelæggelsen og gennemførelsen af undervisningen.

Fokus på uddannelsernes **mål og indhold** drejer sig om, at sikre at uddannelserne i deres helhed har relevante læringsmål, indhold og niveau, som svarer til samfundets og arbejdsmarkedets kompetencebehov og er i overensstemmelse med den danske kvalifikationsramme, som netop definerer uddannelsernes niveau, grader mv. Det kan fx ske ved, at institutionerne løbende er i dialog med aftagerne og dimittenderne samt med eksperter fra ind- og udland, som har indsigt i uddannelserne og i samfundets kompetencebehov.

Fokus på uddannelsernes **tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisningen** drejer sig om, at institutionerne skal have systemer til at sikre, at de studerende når de opstillede læringsmål, dvs. at problemstillinger i den daglige undervisning løbende opsamles, og at der tages hånd om dem.

Men hvad kendetegner et internt kvalitetssikringssystem, der er i stand til effektivt at løfte disse to opgaver? Nedenfor er fremhævet seks kendetegn ved det velfungerende og effektive interne kvalitetsarbejde. De stammer både fra ESG'erne og fra tidligere erfaringer fra institutionsakkrediteringer og auditeringer i Danmark.

1 Kvalitetsarbejdet skal være målrettet og skræddersyet

Kvalitetsarbejdet skal have mål, som er "fit for purpose", dvs. tilpasset de aktuelle prioriteringer og problemstillinger, som den enkelte institution står overfor. Institutionerne er meget forskellige, og et godt internt kvalitetsarbejde er skræddersyet til institutionens behov.

Forskellige institutioner udbyder forskellige typer af uddannelser og er ikke nødvendigvis underlagt de samme vilkår, og det har betydning for kvalitetsarbejdets tilrettelæggelse. Fx er uddannelserne på de danske erhvervsakademier og professionshøjskoler baseret på landsdækkende studieordninger. Der er derfor behov for, at udbyderne af samme uddannelse i fællesskab tilrettelægger kvalitetssikringen af de fælles studieordninger. Universiteterne har derimod individuelt ansvaret for deres egne studieordninger. Det lægger op til, at universiteterne individuelt tager vare på kvalitetssikring af studieordningerne.

2 Kvalitetsarbejdet skal være ledelsesforankret

Kvalitetssikringen af uddannelserne skal være forankret i den enkelte institutions ledelsesstruktur, herunder i den øverste ledelse. Det forudsætter for det første, at ledelsen tager ansvar for, at der er udarbejdet kvalitetssikringsstrategier og -politikker, som er koblet til organisationens struktur og dens praksis med at følge op på problemer. For det andet skal ledelsen sikre sig, at den modtager den relevante ledelsesinformation, og den skal reagere på den, når det er nødvendigt.

2 Kvalitetsarbejdet skal være systematisk

Kvalitetsarbejdet skal på alle niveauer organiseres og udøves, så institutionen hele tiden vurderer og udvikler kvaliteten af sine aktiviteter. Dette kan fx beskrives som en kvalitetscirkel, som skaber sammenhæng mellem målsætning og planlægning, udførelse, evaluering, og tilpasning af mål og planer, som igen udføres etc.

4 Kvalitetsarbejdet skal være baseret på solid information og faglig vurdering

Kvalitetsarbejdet skal være baseret på solid information som fx nøgletal om karakterer, studenterfrafald, studietid og evalueringsresultater blandt studerende. Det skal danne grundlag for, at institutionen løbende stiller spørgsmål til og undersøger resultaterne af sin indsats. Det afgørende i denne sammenhæng er ikke, om institutionerne har de samme systemer eller typer af nøgletal, eller om tallene holder sig under eller over bestemte grænseværdier. Vurderingen af resultaterne må i sidste ende basere sig på en faglig afvejning af uddannelsen og konteksten, inklusive den enkelte institutions egne strategiske mål.

5 Interne og eksterne interessenter skal aktivt involveres i kvalitetsarbejdet

Et kendetegn ved god kvalitetssikring er, at uddannelsesinstitutionen er i løbende kontakt med sin omverden og fx løbende får input fra interessenter som aftagere og dimittender, om uddannelsen er relevant i forhold til arbejdsmarkedets og samfundets behov. Aktiv inddragelse af studerende og medarbejdere i kvalitetsarbejdet er et andet vigtigt tegn på et effektivt kvalitetssikringssystem, hvor studerende og medarbejdere oplever, at de bliver involveret, og at deres input og overvejelser om deres uddannelse og undervisningen bliver taget alvorligt.

6 Kvalitetsarbejdet skal understøttes af en kvalitetskultur

En stærk kvalitetskultur indebærer, at de faglige miljøer i alle deres aktiviteter stræber efter at forbedre uddannelserne og undervisningen. En stærk kvalitetskultur kommer til udtryk både i tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisningen, ved løbende evaluering og opfølgning og i undervisningsmiljøernes løbende praktiske arbejde med at forbedre uddannelserne og undervisningen. En kvalitetskultur er derfor kendetegnet ved, at kvalitetsarbejdet er en integreret del af det daglige arbejde for studerende, undervisere og ledelser. Som modsætning hertil vil tegn på en manglende eller negativ kvalitetskultur være, at fejl eller problemer ikke undersøges eller erkendes, men derimod forsøges skjult, fx af frygt for eventuelle negative konsekvenser.

4. Hvordan finder den eksterne kvalitetssikring sted?

Metoderne for ekstern kvalitetssikring af de videregående uddannelser følger som tidligere nævnt de europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring (ESG'erne). Uanset om der er tale om institutionsakkreditering, evalueringer eller andre typer ekstern kvalitetssikring, fremgår det af ESG'erne, at metoderne skal baseres på:

1. Kriterier/krav, som fastlægges inden den eksterne kvalitetssikring finder sted, så institutionerne ved hvad de skal leve op til.

2. Selvevalueringer eller dokumentationsrapporter fra institutionerne, som fremlægger institutionernes egne data om og vurdering af kvaliteten af deres uddannelser og processer.

3. Ekstern vurdering foretaget af en ekspertgruppe, som omfatter studerende. Ekspertgruppen kommer normalt på besøg på institutionen.

4. Offentliggørelse af en rapport for at skabe gennemsigtighed.

5. Opfølgningsprocedurer, som sikrer, at der bliver iværksat forbedringer.

Nuanceret faglig vurdering foretaget af kompetente eksperter

For at der skal herske respekt om den eksterne ekspertvurdering, er det vigtigt at den varetages af de mest kompetente eksperter fra Danmark og udlandet. Samtidig skal kriterierne, organiseringen af eksperternes besøg på institutionen og processen i øvrigt være tilrettelagt, så eksperterne får råderum til at udfolde deres ekspertise og komme med deres faglige vurderinger. Kvalitetssikringsinstituttet, som organiserer processen, har ansvaret for at vejlede ekspertpanelet og sikre, at eksperterne kommer i dybden med de faglige spørgsmål, som skal belyses. Herunder er det også kvalitetssikringsinstituttets opgave at udfordre eksperterne og sikre sig, at eksperternes vurderinger er velbegrundede og baseret på fakta. Endelig er der i Danmark tradition for, at det er kvalitetssikringsinstituttets medarbejdere, som skriver rapporten.

Hvordan ved I, at kvaliteten er i orden?

En vigtig opgave for ekspertpanelet er at vurdere institutionens kvalitetssikringsprocesser og i konkrete sammenhænge at stille spørgsmålet: Hvordan ved I, at kvaliteten er i orden? For institutionens ledere og undervisere er opgaven at argumentere for og konkret vise, hvordan de holder sig ajour med kvaliteten af de uddannelser, de er ansvarlige for. Ekspertpanelet kan og vil typisk yderligere gennemføre "audit trails" for at undersøge kvaliteten på institutionen. I forbindelse med en "audit trail" identificeres institutionens evalueringspraksis ved via stikprøver at tage udgangspunkt i interessante sager, områder eller processer, hvor ekspertpanelet finder, at "der er noget at komme efter". Der kan fx ses på nøgletal for studentertilfredshed, frafald og karakterer. Ved at gå konkret ned i de udvalgte sager, spørge til opfølgning etc., får ekspertpanelet et billede af den reelle evalueringspraksis på institutionen.

4. Hvordan finder den eksterne kvalitetssikring sted?

5. Hvordan fører den eksterne kvalitetssikring til læring?

Den eksterne kvalitetssikring indeholder som tidligere nævnt både et kontrol- og et udviklingselement.

Kontrolelementet opstår, fordi der kommer en instans udefra og undersøger kvaliteten af uddannelserne eller af institutionens kvalitetsarbejde. Der kan i den sammenhæng komme uhensigtsmæssige forhold frem, som institutionen efterfølgende må forbedre. Det sker fx, hvis ekspertpanelet spørger ind til kvalitetssikringen på institutionen og finder, at institutionen bør tage bedre hånd om dette område.

Idet ekspertpanelets vurdering offentliggøres i en rapport, vil institutionen muligvis opleve ekspert-panelets vurdering af de påpegede svagheder som kritik og kontrol. Men samtidig vil dette lede til, at der sker forandringer, bl.a. fordi institutionen har behov for at vise, at der bliver fulgt op på kritikken, og fordi der vil være krav om opfølgning. På den måde er kritikken med til at igangsætte forandring og udvikling på institutionen. Reelt kan man derfor ikke skille kontrol og udvikling fra hinanden.

Den eksterne kvalitetssikring kan samtidig tilrettelægges, så læring på institutionen og i de faglige miljøer fremmes både før, under og efter akkrediteringsprocessen. Dette kan ske på følgende måder:

Læring fremmes ved at stille meningsfulde krav til institutionerne

I ESG'erne lægges der vægt på, at der sker en faglig udfoldelse af de kriterier, som kvalitetssikringsinstituttet skal stå for i samarbejde med interessenterne, fx uddannelsesinstitutionerne, arbejdsmarkedets parter og de studerende. Det er vigtigt, at de krav, der stilles til institutionerne bliver udformet på en måde, så de er meningsfulde for institutionerne. Det er forudsætningen for, at institutionerne kan tage dem til sig, så de reelt bliver ledende for det interne kvalitetsarbejde på institutionerne.

Læring fremmes, mens institutionerne forbereder sig til den eksterne kvalitetssikring

Fasen inden akkrediteringsprocessen tager sin begyndelse er vigtig, fordi det er i det daglige arbejde, at kvaliteten af uddannelserne skal sikres og udvikles. Man kan sammenligne den eksterne kvalitetssikring med en eksamenssituation, hvor den primære læring må forventes at finde sted før eksamen. Derved bliver det også vigtigt at sikre sig, at institutionerne i god tid kender de standarder, de forventes at leve op til, og at de har tid til at iværksætte de nødvendige forbedringstiltag.

Læring fremmes, når institutionerne udarbejder selvevaluering og får besøg af eksperter

Læring kan også understøttes ved at der stilles krav om, at institutionen som led i den eksterne kvalitetssikringsproces indsender en selvevalueringsrapport, hvor den vurderer stærke og svage sider af kvalitetsarbejdet. Det sætter en systematisk evalueringsproces i gang på institutionerne som vil give muligheder for læring.

I processens næste trin, hvor eksperterne besøger institutionen, er det vigtigt, at organiseringen af besøget og processen i det hele taget er tilrettelagt på en sådan måde, at der er rum for faglig dialog, og at eksperterne får råderum til at udfolde deres ekspertise og komme med deres faglige vurderinger.

Læring fremmes, når vurderingsrapporten peger på forbedringspotentialer

Endelig kan læring fremmes ved, at den endelige rapport indeholder nuancerede begrundelser, som udfolder baggrunden for eksperternes vurderinger. Rapporten kan også indeholde anbefalinger, der peger på områder, hvor institutionen bør udvikle sit kvalitetsarbejde. Ved en akkreditering kan der også følge en konkret opfølgningsproces for de institutioner, hvis kvalitetssikringssystem ikke bliver vurderet tilfredsstillende.

Læring forudsætter, at det eksterne kvalitetsarbejde er professionelt og fagligt nuanceret

Uanset hvilken tilgang til ekstern kvalitetssikring man anvender, er det helt afgørende for at der finder læring sted, at der hersker respekt om den eksterne vurdering. Forudsætningen for denne respekt er, at hele processen styres professionelt, fra udvælgelse af uafhængige eksperter, som er de bedste på deres felt, over praktisk organisering af besøg og dokumentationsindsamling til udarbejdelse af rapporter, som er præcise, velformulerede, velbegrundede og tilstrækkeligt nuancerede.

6. Hvordan bidrager ekstern kvalitetssikring i praksis til uddannelseskvalitet?

I de foregående kapitler har vi set på metoder til og principper for ekstern kvalitetssikring af videregående uddannelser, ligesom vi har skitseret en række kendetegn for det gode interne kvalitetsarbejde på uddannelsesinstitutioner. Men hvad kan institutionsakkreditering i praksis bidrage med i forhold til at sikre uddannelsernes kvalitet. Nedenfor gives eksempler på hvad institutionsakkreditering kan give svar på.

Har institutionen systemer til at fange eventuelle problemer i undervisningen?

Et af de centrale spørgsmål i en institutionsakkreditering er, hvor effektivt det interne kvalitetsarbejde på institutionen reelt er tilrettelagt på tværs af mange vidt forskellige uddannelsesområder. På den ene side vil et godt kvalitetsarbejde være kendetegnet ved, at det varetages af engagerede undervisere, som løbende selv følger med i og følger op på kvaliteten af undervisningen både individuelt, i teams og i samarbejde med ledelsen. På den anden side er det også væsentligt, at ledelsen har viden om eventuelle problemer, og at den handler, hvis de lokale miljøer ikke selv har løst problemerne eller har behov for støtte til det.

Den eksterne kvalitetssikring vil derfor ofte interessere sig for balancen mellem det centrale og det decentrale niveau i organisationen, og for hvordan denne balance udøves i praksis. Det kan fx belyses gennem institutionens kvalitetspolitik, nøgletal, interviews med interne interessenter og ved at undersøge konkrete eksempler på kvalitetsarbejdet, som det udfoldes i praksis.

Understøtter institutionens kvalitetsarbejde, at uddannelserne er relevante for arbejdsmarkedet?

Et andet centralt spørgsmål i en institutionsakkreditering er, hvordan institutionen sikrer, at dens uddannelser er relevante i forhold til samfundet og arbejdsmarkedet. Modtager og bruger institutionen og uddannelsesledelsen løbende information om, hvordan deres dimittender klarer sig på arbejdsmarkedet? Er uddannelsen i dialog med virksomheder, offentlige institutioner og dimittenderne om, hvilken type jobs dimittenderne finder, og hvilke kompetencer fra uddannelsen, de gør brug af? Og hvordan bruger uddannelsesinstitutionen denne dialog til at gøre uddannelserne bedre?

Et relevant spørgsmål i en institutionsakkreditering kan også være om institutionen har en politik for, hvor ofte studieordninger skal revideres, og om der i praksis er systemer til at fange behovet for at ændre studieordninger og uddannelser, hvor der ikke er sket forandringer i en årrække. Her kan man fx se på om institutionen selv har en efterlevet politik om at tage eksperter ind udefra til at vurdere relevansen af deres uddannelser og give et eksternt perspektiv.

Ved at vurdere institutionens systematik i kvalitetsarbejdet og udpege stærke og svage sider kan akkreditering bidrage til, at ledelsen tager ansvar for at sikre og udvikle de udbudte uddannelsers relevans i forhold til samfundet og arbejdsmarkedet.

Har institutionen systemer til at reducere frafald på uddannelserne?

En institutionsakkreditering kan undersøge, om uddannelsesinstitutionen løbende har fokus på frafaldsproblemer på dens uddannelser. Er der fx formuleret konkrete mål for minimering af frafald, og undersøges det løbende og systematisk, om målene nås bl.a. ved inddragelse af relevante nøgletal? Og nok så vigtigt: Er der en kultur, hvor man centralt og på de enkelte uddannelser tager ansvar for at følge op med nye initiativer, hvis et højt frafald og analyser af problemet peger på et behov for det?

Akkrediteringen kan også ved hjælp af specifikke analyser og "audit trails" give indblik i, om institutionens kvalitetsarbejde er tilrettelagt sådan, at institutionens ledelse og ansvarlige i praksis er velinformerede om konkrete frafaldsproblemer og kan følge op. Akkrediteringen vurderer på den måde, om institutionens kvalitetsarbejde er så effektivt, at man kan have tillid til, at problemer opfanges, og at der følges op på rette niveau.

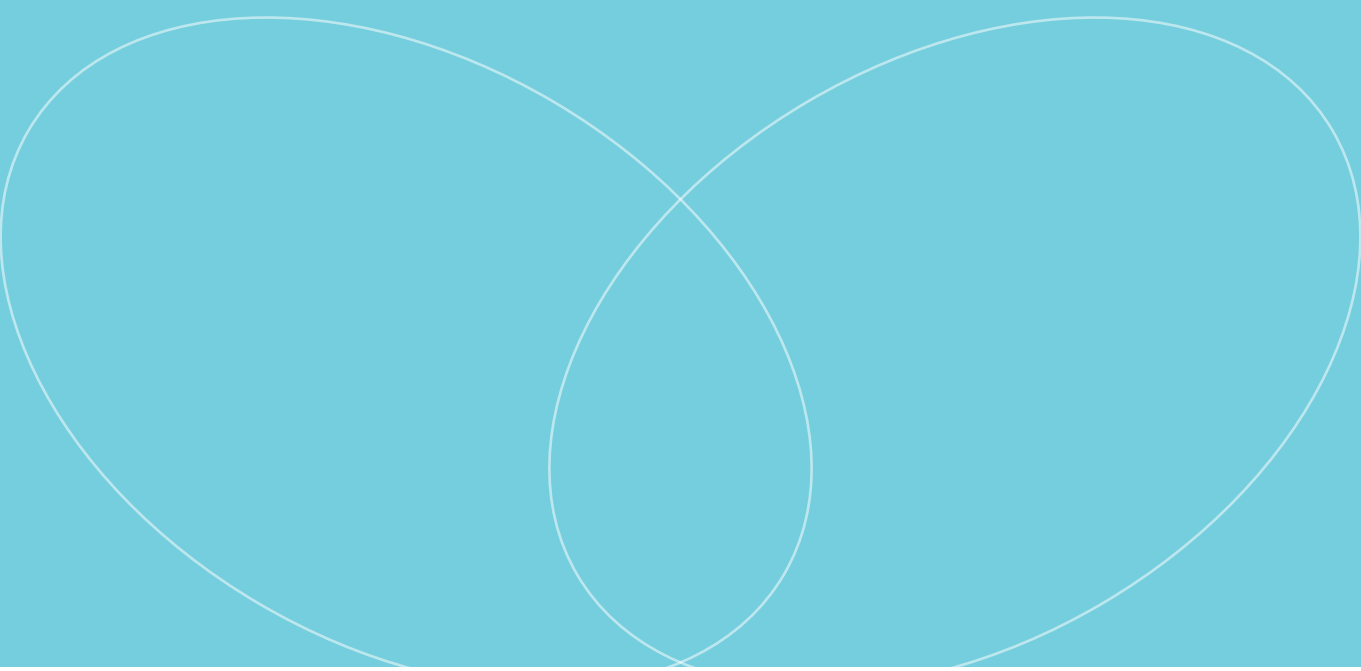
Bilag: Begreber

	AUDITERING	INSTITUTIONS-AKKREDITERING	UDDANNELSES-AKKREDITERING	EVALUERING
PRIMÆRE FORMÅL	Kvalitetsudvikling. Kvalitetssikring. Kapacitetsopbygning.	Kvalitetssikring. Udvikling.	Kvalitetssikring.	Kvalitetsudvikling. Kvalitetssikring. Afdækning af generelle dynamikker og sammenhænge.
ANVENDES TYPISK I FORHOLD TIL	Institutioner, fakulteter eller tilsvarende.	Institutioner.	Uddannelser, både nye og eksisterende.	Uddannelser, fagområder eller tværgående problemstillinger.
FOKUS	Vurdering af kvalitetsarbejdet på institutionens egne præmisser.	Vurdering af kvalitetsarbejdet ud fra foruddefinerede standarder.	Vurdering af i hvilket omfang foruddefinerede standarder opfyldes.	Systematisk analyse skræddersyet efter behov/problemstilling.
TYPEN AF KONKLUSION	Vurdering suppleret med anbefalinger om opfølgning og/eller udvikling.	Vurdering med anbefalinger samt afgørelse, fx positiv, betinget positiv eller afslag.	Vurdering med afgørelse, fx positiv, betinget positiv eller afslag.	Vurderinger baseret på analyse af data og ofte med anbefalinger.
VURDERINGS-GRUNDLAG	Institutionens egne mål, indsatser og resultater.	Institutionens egne mål, indsatser og resultater vurderet ud fra fastsatte standarder.	Uddannelserne vurderes ud fra eksternt fastsatte standarder.	Evalueringsspørgsmål/hypoteser som skræddersyes ud fra evalueringens formål.
	METODE			
SELV-EVALUERING	Beskriver og analyserer stærke og svage sider i arbejdet med at realisere egne målsætninger.	Beskriver og analyserer opfyldelsen af foruddefinerede standarder og egne mål suppleret med dokumentation for målopfyldelse.	Dokumenterer om uddannelsen eller institutionen lever op til foruddefinerede standarder.	Deltagende institutioner beskriver og analyserer evt. stærke og svage sider i forhold til problemstillingen.
EKSPERT-PANELETS SAMMEN-SÆTNING	Personer fra videregående uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv, der har erfaring med ledelse og kvalitetssikring samt studerende.	Personer fra videregående uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv, der har erfaring med ledelse og kvalitetssikring samt studerende.	Undervisere, aftagere og studerende med kendskab til uddannelsens fagområde.	Afhænger af genstanden, og vil typisk involvere forskere, ledere, undervisere, aftagere og studerende med kendskab til evalueringens genstandsområde.
BESØG PÅ UDDANNELSEN	Dialog med ledelse, undervisere og studerende.	Dialog med ledelse, undervisere og studerende.	Dialog med ledelse, undervisere og studerende.	Dialog på case-uddannelser med udvalgte nøgleaktører alt efter problemstilling.
AFRAPPORTERING	Vurderinger og anbefalinger til evt. opfølgning.	Vurdering af i hvilket omfang der leves op til standarderne.	Vurdering af i hvilket omfang der leves op til standarderne.	Vurdering af sammenhænge, dynamikker, gode praksisser, styrker og svagheder mv. samt anbefalinger til opfølgning.

ACE Denmark
Studiestræde 5
DK-1455 København K
Telefon: + 45 3392 6900
acedenmark@acedenmark.dk
www.acedenmark.dk

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT
Østbanegade 55, 3.
DK-2100 København Ø
Telefon + 45 3555 0101
eva@eva.dk
www.eva.dk

ACE Denmark

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT